

Йога — це перш за все культура

У наш час бурхливого розвитку суспільства все більше зростає інтерес до тих духовних здобутків, тих досягнень світової науки і культури, які прошовши випробування часом, переконливо доводять свою життєздатність, дієвість і благотворний вплив на сутність людини. Це, зокрема, стосується йоги.

Не випадково саме вона після тривалого замовчування та фальсифікації її сенсу привертає нині до себе особливу увагу. У Москві вже відбулися дві всесоюзні науково-практичні конференції під спільною назвою «Йога: проблеми оздоровлення та самовдосконалення людини». Делегатом обох був відомий український учений, спеціаліст з питань йоги, професор кафедри психології і педагогіки Харківського державного інституту культури доктор медичних наук В. А. Скумін. Сьогодні він — наш співрозмовник.

— Вікторе Андрійовичу, ви добре обізнані з усіма тонкощами йоги та із сучасним станом вивчення зв'язаних з нею проблем. Багато людей, далеких від професійного розуміння йоги, мають суперечливі уявлення про неї. Де-хто вважає йогу чимось містичним, по-тойбічним, дехто — системою карколомних фізичних вправ...

— Йога — це перш за все культура. Культура духовна, культура психологічна, культура фізична. Учення це зародилося кілька тисячоліть тому на Сході. В європейських країнах інтерес до йоги виник у другій половині минулого століття. Великою мірою це було п'єв'язано з діяльністю Теософського товариства (назва його походить від грецьких слів «Тео» — «Бог» і «софія» — «знання, мудрість»). Створене воно було нашою співвітчизницею Оленою Петрівною Блаватською (до речі, нинішній рік світова громадськість відзначає як Рік Блаватської) і мало розгалужену мережу відділень в країнах Азії, Америки, Європи, зокрема і на Україні. Побачили тоді світ «Листи Махатм» («Махатма» — на санскриті — «Велика Душа»), в яких спраглі уми здобули справжню скарбницю філософських прозрінь та високогуманістичних ідей.

— Ви відносите йогу насамперед до сфери культури, але ж велику увагу йога приділяє проблемам оздоровлення.

— Вона не розмежовує, а об'єднує обидві ці сфери. Адже культура здоров'я є однією з найважливіших складових загальної культури. Всі прояви людської життєдіяльності нерозривно зв'язані між собою, тому, говорячи — як в особистому, так і в соціальному плані — про культуру здоров'я, необ-

хідно мати на увазі три його аспекти — духовний, психологічний і фізичний.

— Йога — вчення стародавнє. Наскільки ж воно застосовне у наші дні?

— За десятки віків існування йоги як філософії, як належного способу життя сформувалися певні її напрями. Іх чимало. Усі вони, маючи близькі цільові завдання, розрізняються між собою підходом до розв'язання цих завдань. Традиційних древніх розгалужень йоги чотири: раджа — йога розвитку прихованих психічних сил, карма — йога дії, безкорисливої праці, бхакті — йога любові, служіння Вишому началу, жнана — йога пізнання.

— Нині досить поширені заняття хатха-йогою.

— Хатха-йога ставить за мету зміцнення фізичного тіла шляхом виконання різних вправ. Духовні досягнення при цьому неможливі. Недаремно про-відні авторитети стверджують, що в кращому разі хатха-йога придатна лише при ожирінні, деяких інших захворюваннях. Штучні, механічні вправи без внутрішнього духовного розвитку можуть привести до дуже негативних наслідків.

— Отже, головною метою древніх на-прямів йоги є гармонійне духовне і психологічне вдосконалення людини. Повертаємо до свого запитання: чи все тут можуть застосувати наші сучасники?

— Усе найкраще, найвіщає, створене людською думкою в далекому минулому, невід'ємно увійшло до агні-йоги (Учення Живої Етики) — йоги сьогодення і майбуття. Саме вона становить квінтесенцію, синтез різних напрямів йоги, усіх найвеличніших дав-

ніх і сучасних наукових, філософських, релігійних досягнень. Учення це прийшло від Братства гімалайських мудреців завдяки безпосередньому спілкуванню з ними видатних мислителів, діячів світової культури Олени Іванівні і Миколи Костянтиновича Періхів, які не тільки донесли його до нас, а й повністю втілили у власне життя. Усі рекомендації, поради Живої Етики величні життєві, практичні і розраховані саме на сучасні умови.

— Розкажіть про це докладніше.

— Книги, де викладено Живу Етику, написані російською мовою і видані в двадцяті-тридцяті роки. Значимість агні-йоги, радикальність її підходу до проблем сучасного життя пояснюються тим, що у зв'язку із втратою багатьма і багатьма вищих моральних цінностей людство перебуває на межі катастрофи. І справжнім порятунком для всіх може послужити лише розвиток духовності.

У планетарній еволюції, стверджує Жива Етика, настав поворотний, доленосний період, коли землянам згідно із закономірними еволюційними процесами судилося вступити у взаємо-

Цікаво для всіх

дію з найтоншими енергіями Космосу. Користь такої взаємодії для людей можлива тільки в тому разі, якщо вони зможуть розвинути свій духовний потенціал.

— Сама людина має право вільного вибору, і сама несе за все цілковиту відповідальність...

— Зроблений вибір, згідно з Живою Етикою, обумовлює карму, тобто долю кожного індивіда, а разом з тим і всієї планетарної системи. І, якщо хочете, становище нашої цивілізації тепер приблизно таке, яке мало місце в епоху легендарної Атлантиди. Тоді зроблено було неправильний вибір, і древня цивілізація загинула.

— Як-то буде нині...

— Це залежить від усіх нас. Пере-творення життя на морально-етичних засадах, засадах високої культури можливе лише тоді, коли кожен усвідомить своє істинне призначення — служити силам Світла. Недаремно Микола Костянтинович Періх виводив значення слова «культура» із латинського «культъ» — «шанування, служіння» і санскритського «ур» — «світло». Тобто культура, за Періхом, є служінням світому началу в Природі, розвиток його в людині.

— Вікторе Андрійовичу, я знайома з вашою концепцією «Здоров'я через культуру», яка стала вже популярною. Вона теж містить три аспекти — духовний, психічний і фізичний. Джерелом її, вважаю, є ідея Живої Етики.

— Не тільки джерелом. Уся концепція ґрунтуються на положеннях Живої Етики. Досі ще, на жаль, багато хто розуміє здоров'я виключно як благополучний тілесний стан. А насправді здоров'ю людину можна назвати тільки тоді, коли в ній завжди зберігається душевна рівновага, коли вона відчуває радість буття від осягання Істини, спілкування з Красою, коли сама творить Добро.

— Здоров'я через культуру... Це, дійсно, прекрасна ідея. А як втілюється зона в житті?

— От у Харкові в структурі товариства «Знання» нами створено Центр по вивчення духовної, психічної, фізичної культури йоги, де проводяться цикли теоретичних і практичних занять по оволодінню знаннями та навичками у цій галузі. Пріоритет належить положенню Живої Етики.

— Для такої роботи в широкому обсязі потрібні відповідні фахівці. Чи готовує їх інститутах культури?

— Поки що ні. Але в нашому інституті такі плани виношуються.

Уявіть собі: сьогодні при багатьох палацах культури, клубах, навіть у жежах є методисти, педагоги-вихователі, покликані займатися питаннями оздоровчої роботи, дозвіллям людей. Проте справа ця досі не налагоджена як слід, ведеться кустарно, безсистемно, часом некомпетентними людьми. дипломовані ж фахівці матимуть потрібний обсяг знань у галузі культури здоров'я, психології, фізіології, педагогіки, загальної культури і мистецтва.

Розмову вела

Ольга САХНО.

